

ЧЕРНИШ Р.Ф.

к.ю.н., доцент кафедри правознавства ЖНАЕУ

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ЯК СПОСІБ ДЕСТРУКТИВНОГО ВПЛИВУ СПЕЦСЛУЖБАМИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ

В даний час соціальні мережі набули великої популярності як на території України, так і в усьому світі. В них майже щодня реєструються тисячі нових користувачів мережі Інтернет.

Соціальна мережа – це спільнота людей, об'єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих, що мають інші причини для безпосереднього спілкування між собою.

Вказаний термін було введено в 1954 році соціологом Джеймсом Барнсом. Перша соціальна мережа в Інтернеті з'явилася в 1995 році. Це був американський портал classmates.com (соціальна спільнота “Однокласники” є аналогом вказаного сайту).

Однак, офіційним початком життя соціальних мереж прийнято вважати 2003-2004 роки. Саме в цей період було запущено такі ресурси як: LinkedIn, MySpace і Facebook.

Сучасні Інтернет-сервіси забезпечують користувачів усіма можливими інструментами для спілкування одне з одним – відео, чати, зображення, музика, блоги, форуми тощо. Для бізнесу ж соціальні мережі виступають новим каналом комунікації із споживачем та інструментом дослідження уподобань аудиторії.

Як відомо, метою створення соціальних мереж є, передусім, спілкування людей, але сьогодні ми спостерігаємо зовсім іншу картину: мережі наповнені непотрібною рекламою та непристойним матеріалом. Засновники мереж створюють їх, перш за все, з комерційною метою (рекламодавці платять гроші за показ контекстної реклами), а вже потім для спілкування людей.

Однак, окрім видимої шкоди, соціальні мережі містять невидиму, яка особливо активізувалася в ході проведення АТО на сході України – це накопичення та протиправне використання інформації про користувачів представниками спецслужб РФ. Зазначена діяльність здійснюється з метою впливу на свідомість і підсвідомість громадян (насамперед молоді) та формування у них антигромадської позиції (недовіри до чинної влади, правоохоронних органів тощо), а також спонукання до вчинення актів непокорі чи інших протиправних дій, які можуть призвести як до дестабілізації суспільно-політичної ситуації всередині країни, так і до нанесення шкоди іміджу держави у сфері зовнішньополітичних відносин.

В умовах сьогодення значної актуальності набуло питання виявлення та блокування сепаратистських інтернет-ресурсів, які використовуються представниками терористичних організацій ДНР/ЛНР та особами, які їх підтримують, з метою поширення соціально небезпечної інформації.

Вказані ресурси виступають інструментом пропаганди ідеології, що закликає до повалення конституційного ладу в Україні, відокремлення її окремих територій, екстремізму та тероризму.

Основну небезпеку становить те, що вони негативно впливають на свідомість громадян та поступово її змінюють. Зазначене призводить до того, що особи, які піддалися впливу, у випадку інтервенції з боку держави-агресора (на прикладі анексії РФ території АР Крим та участі громадян України в бойових діях на Сході України в складі терористичних підрозділів) не дивлячись на необхідність виконання конституційного обов'язку (захист територіальної цілісності), виступають на стороні противника.

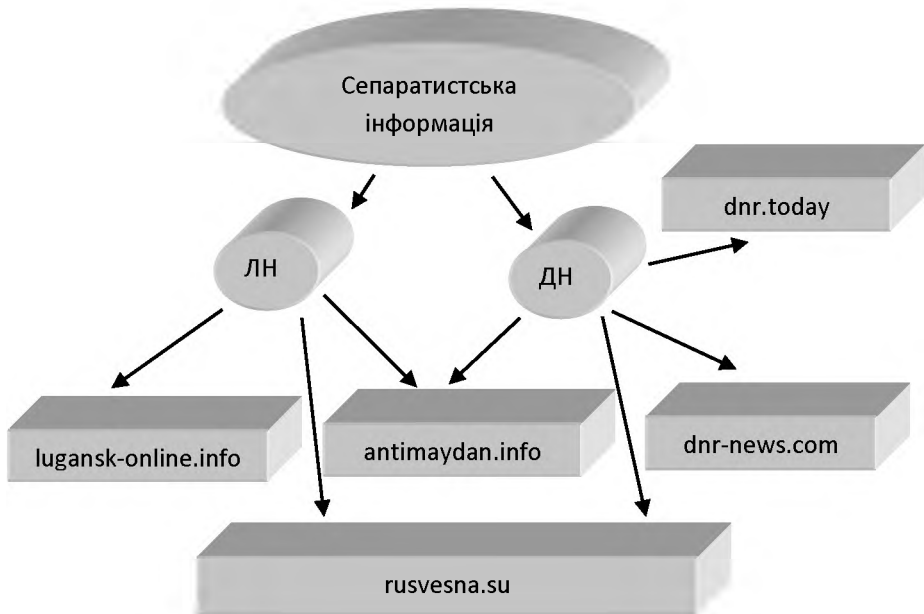
До поширення інформації сепаратистського змісту представниками спецслужб РФ залучаються окремі громадяни, телевізійні телеканали ("Россия 1", "Life News" тощо) та ін., журналісти яких націлені на здобування інформації деструктивного характеру або її відображення в необ'єктивному ракурсі.

Однак, зважаючи на стрімке збільшення кількості активних інтернет-

користувачів, найбільш поширеним способом донесення протиправної інформації вищевказаного характеру є використання Інтернет-ресурсів: веб-сторінок та соціальних спільнот (є найбільш небезпечними, так як їх аудиторію складає переважно молодь, яка швидше піддається негативному впливу).

На Сході країни існують два центри сепаратистського руху. Це, так звані, незаконні та невизнані псевдореспубліки: “Донецька народна республіка” (надалі ДНР) та “Луганська народна республіка” (надалі ЛНР).

Нижче наведена орієнтовна схема розповсюдження інформації сепаратистського призначення за допомогою веб-сторінок.

“lugansk-online.info” - офіційний сайт нелегітимного уряду “ЛНР”. Сторінка представляє собою портал, на якому розміщуються новини регіону, в основному, про успіхи терористичних дій представників псевдо уряду. Також, на порталі публікується неправдиві новини про ситуацію в країні. На веб-сторінці відсутня можливість користувачів прокоментувати новину чи додати свою інформацію.

“antimaydan.info” - сторінка, яка є найбільшим осередком пропаганди суспільно небезпечної інформації. Була створена у період початку Євромайдану в м.Києві і за цей час змогла сформувати значну аудиторію користувачів. Увесь масив інформації направлений на приниження та глузування з української державності. Ресурс небезпечний тим, що має значну кількість читачів, з числа яких ведеться набір до лав терористів. Для цього на

сторінці функціонує розділ “Как вступить в ополчение Новороссии, Донбасса, ДНР, ЛНР”.

“dnr-news.com” - портал, на якому активно висвітлюються лише негативні або спотворенні новини. Головною особливістю даного ресурсу є те, що окрім загального функціоналу сайту, тут знаходяться посилання на он-лайн телебачення та радіо-канал сепаратистів. Коментування новин та статей на сайті не передбачено, але є функція їх перепосту в соціальні мережі.

“dnr.today” - Інтернет-ресурс, який представляє офіційний сайт “ДНР”. Новини, що публікуються, в більшості випадків стосуються розпоряджень, рішень та указів нелегітимного уряду “ДНР”. Зокрема, його можна розцінювати, як інструмент “легітимізації” псевдоуряду. Основна мета – продемонструвати населенню захоплених терористами територій, що вказаний “уряд” повноцінно діє та виконує державні функції.

За результатами аналізу встановлено, що найбільшого розмаху пропаганда сепаратистської інформації досягла на сторінках соціальної мережі “ВКонтакте”. Зважаючи на те, що зазначена мережа заснована громадянами РФ і фактично підконтрольна спеціальним службам Російської Федерації (зокрема, ФСБ), її власники безперешкодно та ефективно реалізують проросійську політику. Оскільки адміністрація мережі жодним чином не протидіє розповсюдженню антидержавних закликів, сторінки окремих сепаратистськи налаштованих Інтернет-груп (“ДНР МЫ РУССКИЕ ЛНР”, “Безлер Инфо”, “ANNA-News | NewsFront | ДНР | ЛНР” тощо), набули значної популярності (загальна кількість учасників становить понад 500 тис. осіб; 90 % аудиторії складає переважно молодь, яка швидше піддається негативному впливу).

За наявними даними, другою, і не менш значущою за розмірами спільнотою сепаратистського спрямування, є соціальна мережа “Одноклассники”.

Три її найбільші спільноти сепаратистського спрямування об’єднують навколо себе майже 200 тисяч користувачів (“Новости Мира. Славянск, Мариуполь ДНР, ЛНР”, “Сводки от ополчения Новороссии”, “Последние новости!”). Загальна аудиторія користувачів зазначених груп в соціальній мережі складає орієнтовно понад 500 тис. осіб.

Також, в серпні місяця 2014 року Прем’єр-міністр Росії Дмитро Медведев підписав постанову про контроль за діяльністю організаторів поширення інформації в мережі “Інтернет”.

Зокрема, Роскомнадзор тепер має право перевіряти особисте листування користувачів соціальних мереж, серед яких – “Однокласники” і “ВКонтакте”. Крім того, відомство може встановлювати контроль за електронною поштою, месенджерами Агент.Mail.ru, ICQ, а також блог-платформами.

Відомство має право встановлювати факт прийому, передачі, доставки та обробки повідомлень, переглядати і аналізувати ресурси організатора поширення інформації, а також записувати і фіксувати дії, доступні

користувачам.

Зважаючи на викладене, особливої актуальності набуває питання можливості блокування сепаратистських ресурсів. Наприклад, аналогічна процедура вже майже рік діє на території РФ.

Роскомнадзор негайно на підставі відповідного запиту генпрокурора або його заступників (без відповідного рішення суду) може блокувати інтернет-ресурси, на яких розміщено заклики до тероризму та порушення територіальної цілісності тощо.

Процедура ініціюється на підставі моніторингу інтернету, а також в ході реагування на повідомлення, які надійшли від органів державної влади, організацій та громадян.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, керуючись необхідністю організації ефективної та дієвої протидії агресору (в т.ч. й в інформаційному просторі), вважається за доцільне, на рівні відповідних органів виконавчої влади (зокрема Інтернет-асоціації України) ініціювати прийняття законопроекту, який дозволить на законних підставах на час проведення АТО за спрощеною процедурою (без обов'язкового отримання рішення суду) блокувати можливість перегляду на території України інтернет-ресурсів, діяльність яких загрожує територіальній цілісності України та безпеці її громадян (не зважаючи на місце їх реєстрації чи фізичне розташування технічного обладнання).